

DAGS ATT Vad ska

Den enda utrikespolitiska kris som har drabbat Sverige under det senaste kvartsseket inträffade i början av 50-talet då en DC 3:a och en Catalina blev nedskjutna. Men alla ÖB har försökt övertyga oss om hur farligt vi lever. Nu säger en försvarsforskare, trots allt som framförs från överbefälhavaren, att vi inte har några resurser som är outhärliga för någon supermakt.

Av GUNNAR DU RIETZ

Enligt uppdrag inlämnade överbefälhavaren i mars 1971 ÖB 71 perspektivplan för krigsmaktens fortsatta utveckling 1972—1987 och nu ÖB 71 programplaner, alternativa förslag till krigsmaktens organisation femårsperioden 1972—1977. Försvarsministern hade begärt fyra programplaner, den första med nuvarande nivå på militäranslagen ökad med 370 miljoner kronor under femårsperioden för ökade värnpliktsförmåner och sociala kostnader, den andra med en ökning per budgetår med 100 miljoner, den tredje med en ökning av 50 miljoner, och den fjärde med en minskning av 50 miljoner. ÖB döper dessa till minskningsnivåerna 1—4. Självt kommer han med ett eget förslag, som han kallar *bibehållandenivån*. Under femårsperioden skulle denna nivå betyda ökade militäranslag med åtminstone 2,8 miljarder kronor.

Förutsättningar

Om Sverige råkar i krig, då har totalförsvaret missat sin enda uppgift, att verka krigsavvisande. För att fylla sin uppgift bör därför totalförsvaret ha en sådan styrka att en stormakt, som överväger angrepp, kan antas finna att ockupation av Sverige inte kommer att vara värt hans kostnader. Totalförsvaret bör vidare vara så avvägt att en angripare t ex inte kan undvika konfrontation med vår krigsmakt genom att fram-

tvunga kapitulation medelst slag mot vårt civila samhälle och dess befolkning.

Småstaten Sverige kan givetvis inte göra motstånd mot en mycket beslutsam stormakt, som är beredd och har tillfälle att sätta in terrorvapen. Om detta läge skriver den till Foa knutne professor Nils Andrén i sin just publicerade skrift *Försvar utan kärnvapen*: "I så fall måste diplomati hejda angriparen, också om det måste ske på ~~der-~~nes egna villkor. Misslyckas ~~det~~, eller lyckas det inte i tid, får civilförsvaret se till att så många som möjligt överlever."

I händelse av krig i vår del av Europa, antingen Sverige är indraget eller förmått upprätthålla sin neutralitet, måste vi med hänsyn till landets militärgeografiska läge och vapenutvecklingen räkna med att bli avstängda från all utrikeshandel, både import och export. Krigets karaktär blir med all sannolikhet sådan att åtminstone våra europeiska handelspartners upphör att existera som sådana. Egendomligt nog tycks både ÖB och Chefen för marinen räkna med handelsutbyte av åtminstone samma omfattning som under världskriget 1914—1918. Säkerligen måste emellertid våra totalförsvarskostnader omfatta avsevärt ökade anslag till vårt ekonomiska försvar och också till befolkningsskyddet. Människor i fabriker, verkstäder, kraftverk och på åkarna utgör en grundval

FRÅGA IGEN: försvaret kosta?

Flygvapenchefen försvann österut i ett stridsberett jaktplan. Han kom lyckligtvis tillrätta.

för både det ekonomiska och militära försvaret.

Bl a de våldsamt ökande vapenkostnaderna gjorde det omöjligt att genomföra 1958 års upprustningsbeslut. 1968 års försvarsbeslut innebar en nedrustning.

Våra skandinaviska broderländers, Danmark, Norge och Finland, sammanlagda årliga krigsmaktsanslag utgör bara omkring 80 procent av de svenska.

Det är svårt att spå, särskilt om framtiden

Under det kalla krigets år, på 1950-talet, då amerikanska plan, tom hela bombeskadrar överflög Sovjets hela område — med bara några få ame-

rikanska plan nedskjutna bl a över Sovjets baltiska provinser och över Öst-sibirien — samt med McCarthy-hysterin blommande i USA, drabbades också svenskar av ryssskräck och rysshät. Vart det kunde leda till i den svenska krigsmakten, visar dåvarande flygvapenchefens uppträdande i samband med nedskjutningen i juni 1952 över Östersjön av två svenska flygplan, en DC3 med 8 man, som försvann, och en Catalina med 7, som räddades. DC 3-an hade sen lång tid öster om Gotland på internationellt vatten bedrivit signalspaning. Catalinan hade sänts ut för att spana efter DC 3:an. När flygvapenchefen på efternatten

väcktes med besked om att också Catalinan försvunnit, gav han omedelbart order om att ett jaktplan, typ Vampire, skulle göras startklart och stridsberett med fyllda ammunitionsmagasin och denne 61-åriga Karl XII lyfte snart i det ensitsiga jaktplanet österut mot Ryssland, förbi Ösel och Dagö och upp mot Finland. Han såg ingenting, det är inte så lätt att spana från ett jaktplan. När regeringen sökte kontakt med flygvapenchefen, för att få närmare rapport och tillsammans med honom utreda omständigheterna kring Catalinans nedskjutning, möttes man av den förbluffande upplysningen att flygvapen-

chefen försvunnit österut i ett stridsberett jaktplan. Han kom emellertid tillrätta. Det är lätt att tänka sej vilka rubriker denna expedition kunde ha lett till i världspressen: "Svenske flygvapenchefen stupad under ett anfall på Sovjet!" eller: "Luftstrid mellan svenska och sovjetiska plan!" eller "Svenske flygvapenchefen nedkämpar anfallande ryska jaktplan!"

Detta är emellertid den enda utrikespolitiska kris, som drabbat Sverige under hela det senaste kvartsseket. Alla våra ÖB under den tiden har dock försökt övertyga oss om hur farligt vi lever. Framgångarna för Willy Brandts östpolitik, frymaktsoverenskommelsen

om Berlin, de sen mer än ett år pågående SALT-förhandlingarna mellan Sovjet och USA om begränsning av kärnvapenkapprustingen samt närmandet mellan USA och Kina lämnar också ÖB 71 opåverkad. Utan att anföra några skäl predikar han "utvecklingen torde medföra att Nordens militärstrategiska betydelse snarare ökar än minskar". En av hans medarbetare kommandören Torgil Wulff har tom i en nyss utgiven skrift, *Försvar i nutid* nr 3/1971, gjort gällande att vår neutralitetspolitik ställer alldeles märkliga krav på vår krigsmakt. Vi skulle bl a vara skyldiga att under krig mellan Nato och Warschawapakten försvara ryska krigsfartyg, som, förbi Nato-bastionen på Själland, på svenskt territorialvatten ville passera Öresund! Och Svenska Dagbladet hejar på. Det finns kanske inte nån krigsfara nu, men den kan bli av om tio år! Professor Andrén hävdar däremot i *Försvar utan kärnvapen* att alla strategiska analyser ger vid handen att Sveriges strategiska egenvärde är mycket begränsat, att vi trots vår stora rikedom inte har några resurser som är outhärliga för någon supermakt, att kontroll av svenskt land inte har något egenvärde för en sådan makt och endast kan motiveras som ett led i en öppen kamp mellan supermakterna. Detta tror Andrén kommer att gälla för de närmaste 15—20 åren.

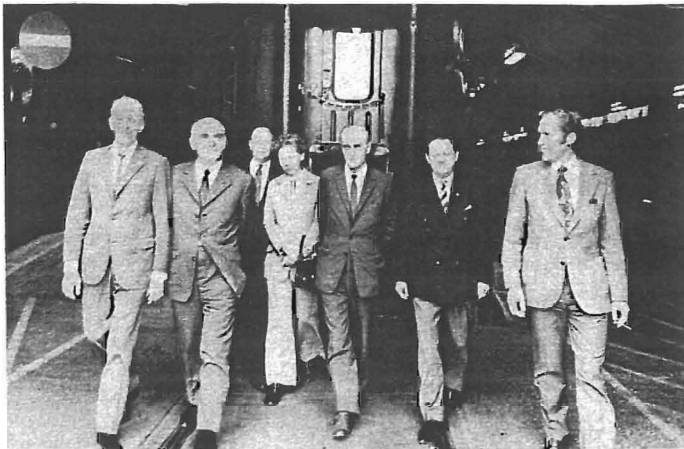
Std. 23

Enhetsflygplanet Viggan var avsett att kunna utformas som attackplan, som jaktplan och som spaningsplan och beställas i åtminstone 800 enheter. En så stor serie var erforderlig för att inte utvecklingskostnaderna skulle bli orimligt stora. Det är nu svensk industris största projekt. Redan tidigt höjdes varnande röster. I Tiden 1964 framhölls att det gällde vårt luftförsvars utformning till fram på 1990-talet och skulle komma att kosta 15 miljarder kronor och man pekade på avskräckande misslyckanden i England och Schweiz. Tiden ställde också frågan om inte 100 miljoner kronor mer till civilförsvaret ger ett bättre skydd för befolkningen än 100 miljoner kronor till ett jaktplanssystem. Flygförvaltningen beräknade året därpå Viggens styckepris till 8 miljoner kronor, kritikerna talade om 10 miljoner. När det första serietillverkade attackplanet häromdagen brann upp, fick vi läsa att det kostade 18 miljoner och det talas om att jaktplanen kommer att kosta 25 miljoner kronor stycket.

Viggan har blivit en gökunge i försvarsboet.

ÖB traskar emellertid bara på. Han kräver Viggan och därför sin "bibehållandenivå" utan hänsyn till konsekvenserna för statsfinanserna. Men svenska folket visar allvarliga symtom på skatteutmattning. Då får vi veta att 20 000 hotas med arbetslöshet om försvarsmiljonerna inte får fortsätta att rulla. 1968 karaktäriserade Tiden på ledande plats den sortens försvarspropaganda:

Till den grövre skrämselpropagandan hör att dämpningen av försvarsutgifterna skulle få svåra konsekvenser för den

● POLSKA GÄSTER har Statsanställdas förbund haft. En delegation från Polska järnvägsmannaförbundet (ZZK) har nyligen varit på besök i Sverige i SF:s regi. Förutom Stockholm med omgivning var man även i Kiruna, där ett besök vid LKAB bl a ingick. På bilden som är tagen i Hagalunds vagnstation ses fr v Evert Majlard, SF, Stanislaw Gadomski, ZZK, Gustav Pomian, tolk, Maria Olkowska, ZZK, Josef Konarzewski, ZZK, Ake Holger, SF och Karl-Erik Svensson från vagnstationen.

svenska industrin. För det första är det ytterligt betänkligt att motsätta sig en realistisk försvarspolitik under oberoende av industrins behov. Skulle man acceptera detta argument vore varje form av nedrustning dömd på förhand. Vi måste självfallet ha möjligheter att omstrukturera vårt näringsliv så att det inte är direkt beroende av en oavbruten stegring av försvarsutgifterna. De som motsätter sig detta påminner om den nyligen utkomna amerikanska debattbok, där man frågar om freden är ett hot mot industrisämhället.

ÖB 71 talar om att han kan spara genom att dra in 1 500 civila tjänster inom försvaret. Det är ju glädjande att det ändå går att spara nästan. Men vållar inte också detta sparande arbetslöshet?

Vi talar... Forts från 13

— Arbetsschemat är underbart, säger Dennis Max. Jag hinner med allt jag vill. Ledigt var sjunde weekend räcker för mig och min familj — då har vi nästan alltid barbequeparty runt poolen.

Jag har 889 dollar i månaden. Av det går 250 dollar till skatten, 185 till villan, 18 dollar till 50 000-dollars livförsäkring, som jag får ut vid 65 års ålder, säger Dennis Max. Vi får inte mycket över, men vi är nöjda med vårt liv. Så småningom hoppas jag fortsätta

utbildningen så jag kan nå högre grader och komma in på polisidan. Men det kan dröja ett par år, trots att jag begärt förflyttning. I allmänhet söker fångvaktarna sig ut på patrullering — det är därför vakterna på fängelset inte är mycket mer än 25—30 år.

— Min frus och mitt mål är egen villa i Whittier, säger Dennis Max. Det är för den vi spar och arbetar. Jag har 12 arbetsdagens semester, men har aldrig haft råd resa bort. Vår lyx är vattenskidor på Salton Sea 2 tim utåt öken utanför Los Angeles. Vi har två amerikanska bilar.

Dennis Max tycker om sitt arbete inte minst för att det ger honom en klar respekt bland vänner, grannar och folk i allmänhet.

— Polisen beskylls ju ibland för brutalitet av extrema grupper, säger han. Sânt är oundvikligt. Men det påverkar inte amerikanaren i genomsnitt. För honom är polisen alltid en vän och en myndighet som kommer snabbt när det behövs. Mitt jobb ger mig en självrespekt jag aldrig kände som försäljare. Tryggheten bidrar också till trivseln. Vi har ingen fackförening och kan bli avskedade utan varsel. Men pensionen är bra och lockande. 50 år och 25 tjänsteår 50 proc av lönen eller 55 år resp 30 år och 75 proc.

TACK

Hjärtligt tack till befäl och arbetskamrater vid buo Sgn för uppvaktningen vid vår avgång från SJ-tjänst.

Ytterby och Kungsbacka i sept. 1971
O Hedin A Gustafsson

För all uppvaktning vid min avgång ur SJ-tjänst, ber jag att till befäl och kamrater vid Kalmar C och Kalmar busstation så framföra mitt varma tack.

Kalmar i september 1971
Folke Johansson

MÖTEN

Avd 1032 Helsingborg

håller ordinarie möte i undervisningslokalen Hbc torsdagen den 21 oktober 1971 kl 19.00.

Val av valberedning, rapporter, m m.

Teaterspelet Pådrivarna.

Förtäring.

Hjärtligt välkomna.

Styrelsen

DIVERSE

Oscar och Maria Wiklunders understödsfond

Från rubricerade fond kan vissa i Stockholms stad boende änkor och barn efter järnvägsanställda erhålla understöd. Upplysningar per tel 22 60 00 ankn 40 89.

Stockholm den 1 oktober 1971.

Styrelsen

Statsanställd

Barnhusgatan 10, Stockholm
Tel 14 13 20

Postadress: Box 1102
111 81 Stockholm

Uppgåga: 170 000
Redaktion:

Arne Andreasson,
chefredaktör, ansvarig utgivare

Bernt Ibring,
redaktionssekreterare

Rolf Elfgren, Sune Lantz,
Merike Palm, Ingvar Ygeman.

Riksannonser: Karl Berman
Eftertextannonser:
Leif Börjesson

Prenumerationspris:
Helår 30:—

Redaktionen ansvarar ej för
insänt icke beställt material.

Tryck: Tiden-Barnängen
Stockholm 1971

ANNONSPRISER

Avlidna	1 sp 30 mm = 60:—
Sorgtack	1 sp 20 mm = 40:—
Off-tack	1 sp 15 mm = 30:—
Uppv undanbedes	1 sp 15 mm = 30:—
Tjänstebyte	1 sp 15 mm = 30:—

Dessa priser gäller för standardformat.

Efter text: 2 kr pr mm.

Likvid skall insändas samtidigt med annonsen på förbundets postgiro 58-8, under adress:

Statsanställdas förbund
Box 1105
111 81 Stockholm

Annonserna skall vara tidn tillhanda, senast måndag två veckor före införingsdag.

AVLIDNA

Härmed tillkännages att vår medlem

S G Lundqvist

född den 22 februari 1904, avled i september 1971. Sörjd och saknad av maka, barn, barnbarn, syskon, släkt och många vänner samt avdelningskamrater.

Stockholm i september 1971
Avd 1009 Stockholm
STYRELSEN

För visat deltagande vid min älskade make Eror Svensson bortgång, för den vackra blomstergård och de vackra orden vid hans bår, framföres härmed till avd 1024, SJ Vagnstation Hgl och kamraterna i Hagalund mitt varma tack.

Solna i september 1971
Gun

ADRESSÄNDRING

Medlemmar (även pensionärer) skall insända adressändring till respektive avdelningskassör. Övriga till redaktionen (var god uppgiv kodnumret som står till höger på adressetiketten).